

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 13.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ДЕМОН.

(Наставак.)

Духовник (као ван себе.)

Ох, вечита правдо небеска
Хвала теби на тренуту овом!
Из крила си чедо ми отргла,
У сред легла душманскога вргла,
Да душманом срца окрављује,
Да братинство међу браћом снује.
Хвала теби вечна правдо неба!

Мустафа.

Прости, попе, —

Духовник

Просто — просто — беже!

Ибрахим.

Алах Ђерим, олагну ми срце!
Али овђен остати не морем,
А ти остај, алач нек ти буде,
Ја од крви не направи воду:
Што је чије нека му и буде.

(Одлази)

Мустафа (за њим)

И биће му стари Ибрахиме!
Иза вас је наша Босна, беже.
А ми Србом браћа смо рођена, —
Док нас Осман турски не научи,
Као што нас је клањат' научио.

Духовник.

Тако, сине, алах те саслушао.
Проста т' била крв рођена оца
Када својом браћи припомажеш.
Приђи тамо твојој браћи сродној,
Скупила се чедо једне мајке —
Твоје место међу њима стоји.

(С Мустафом излази)

(Дворана се смрачи. Демон излази)

Демон.

Без облака неба нема —
У облаку муња седи,
Али муња паклу циља.
У облаке кнез је полетио,
Али муња у мојој је руци. —
Два сам цара у провалу згурао,
Олтар свети под ноге сам вргао,
Разуздао сам мржњу и освету,
Отуђио што је своје било,
Раставио што се пригрлило.
Разорио што је стално било.

Мојој сили све подлеже,
Све што негда силно беше.
Рука моја овде влада,
Тој се руци кнез не нада —
А та ј' рука пуна злата,
Пуна власти и берата.
Док њом магнем — гнеза неста
Са овога сјајног места.
Ја с њом махну, а освета
Сустиће га до крај света.

Око двора пропузале
Јетке змије и шкорпије,
С јакренима коло завезале —
У сред кола тебе, кнеже, гледам,
Промаша л' те јакрен љути
Ујешће те јетка гуја.
Силно су ти крила ојачала,
Под небом ти доскочит' не могу,
Ал' што земљом кроз мрак гмиже
Куд ја хоћу, свуда стиже. (Исчезава.)

(Дворана се осветли.)

(Улази кнез Михаило)

Кнез Михаило.

Сјајно небо пуно ведре наде
 Зар ћеш једном засијат' нам стално;
 Из грехова минулих колена
 Зар ће једном изчезнути клетва.
 Тешка клетва кроз векове траје,
 Тешка мука јоште не престаје. —
 Ко ће главу са земље дигнути
 Кад му тело укочено стоји? —
 Српско племе тело растурено,
 Тешко да се с душом грлит' може:
 Удови су оруђа нејака
 У туђинској руци — —

(Улази духовник.)

А ја један међу свима хоћу
 Да искупим рукама нејаким
 Што векови раставише силно?! —
 Таште жеље за сујетне душе!
 Владаоцу дани су бројани,
 А народи вековима живе!
 Ко ће с веком да у борбу лети?!

Духовник.

Који за дан дело века ствара.

Кнез Михаило.

Мелентије, стара слуго божја!
 Зар и ти се твога сећаш кнеза?

Духовник.

Ко се Срба сећат' не престаје,
 Тог се радо сваки Србин сећа.
 Ти си Србом, драги господару,
 Једним махом заденуо крила —
 Долетише из даљних крејева,
 Да ти братску своју пруже руку,
 Да ти српско своје нуде срце.
 (Махне руком. Отвори се застор и излазе Срби свију племена.)

Ево, кнеже, чеда једне мајке
 Растурена по голему свету.
 Што насиље негда растурило,
 Твоја љубав прикупила с нова.
 Њихна снага, твоја ј' снага кнеже!

Војвођанин.

Од два века силом одвајани,
 Ни за часак одвојени нисмо.
 У туђини живот боравећи
 Чували смо, бранили смо своје.
 Од Будима па до Сланкамена

Крвним трагом гонили смо Турке.
 Што смо слогом нашом сачували,
 Што смо снагом нашом привредили,
 То је српско, а ти Србом глава,
 А што од сад ваља очувати,
 С тобом ћемо да чувамо, кнеже;
 А што ваља Србом освојити,
 С тобом ћемо освојити, кнеже!

Рват.

Са Србима Рват од вајкада
 Своју судбу делио је братски,
 Срећу српску у рукама држиш,
 Па и наше буди чувар, кнеже!

Бугарин.

Кад се корен у здравици храни
 Дрво цело с нова ће да расте.
 Ти си Србом корен сачувао,
 На све стране проклијало шибље:
 Дај да с тобом гору негујемо,
 Мајку земљу с њом да закрилимо.

Херцеговац.

Херцегова земља посестрима,
 Уза браћу стојала је вјерно;
 Кроз мрак густе вековнога ропства
 Наши мачи сијали су свјетло,
 Нашег мача ти си рука, кнеже,
 Куд потегнеш там' ће крвно пасти.

Албанезац.

На високим Дечанима
 Бео мрамор јоште светли;
 Жива срца закриљује,
 Српску наду оживљује.
 Дечани су постојбина твоја,
 А ти нада наших срца живих.

Бошњак (Турчин.)

Из недра нас братинскога
 Туђа вјера силно трже,
 Ал' нас гласи матерински
 Из сна дугог пробудише.
 Да очува домовину драгу
 Бошњак своје најдражије даде.
 Пророку се народ поклонио,
 А за род је своју крвцу лио.
 Род је ближи и од вере —
 Ти му кнеже веру храни,
 Он ће сродан да те брани.

(Наставиће се.)

Д И С Т И Н К Ц И Ј А

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Женске сузе“, „Тражи се васпитач.“) У уторник 18. јан. приказивана су оба поменута комада. Први је нов, по француском; а други је познат, немачки. Онај се збива у једном купатилу, где долазе два пара: Пера и Катица (Рашић и Мариновићка), Милан и Даница (Недељковић и К. Савићева). Пера је доброживелица и коцкар, кога је жена, пређе млада удовица, тако рећи кушила. Милан и Даница су двоје млади који се љубе, којима нема ни три месеца како су се узели. (Шта ће им српска имена, кад после три месеца иду у купатило?). Даница је рада да дође до неких лепих бриљанских ободаца (минђуша). Милан је одвраћа од тога, не што не би имао за што да их купи, него што не ће да потхрањује у својој младој лепој жени — таштину. Али Катица стара пријатељица из „института“, учи Даницу, како се пренемагањем и сузама може доћи до жељеног накита, а уједно и одржати равнотежа према мужевљој жељи за господарењем. Даница учини по савету, али се брзо покаје. Муж, који случајно дозна да је преварен, не верује више њезиним сузама; а она дознавши да он хоће да иде на неки двобој, у највећем очајању моли га и преклиње да верује њезиноме смеху, кад не ће сузама. Ово је вршак целе ове драматске маленкости, за тим се измире; шта више Катица, без икаква разлога, предаје Пери, несрећном коцкару, кључ од благајнице, који је до сад она чувала. — Писац овога комада или је рад био да покаже, како савети какве старије „пријатељице“ могу каткад бити врло опасни по младу женидбену срећу, или је хтео каквој доброј глумици да да прилику, да покаже своју велику уметност; јер према коцкару се занета врло мало пречило. — Играло се, у цело узевши, добро. Катица је своју улогу лепо схватила и извела, особито је била добра учитељка женској мајсторији и финеси. Пера беше прави готован и злосрећни коцкар; само местимице не је добро поентовано, н. пр. оно: за што је волео узети удовицу него девојку. У оваким комадима све стоји до игре, геста, тона; они ишту већу студију. Милановој игри нема се шта приговорити, напротив, она беше путна; а и Даница, би била, да је само умела довољно да изрази онај очајни смех. Али то од ње не је ни захтевати; за то се хоће уметност глумице првога реда, а Даница, о којој је реч, она је тек добра почетница, која својим даром и трудом обећава леп напредак.

Други је комад с озбиљном тежњом. Карактери и обичаји истина туђи су, али човечји; а мимо

то нас у њему занима заплет и дух који то дело провејава. — Представа је испала округла. Повхвално имамо да споменемо не само Ружића, него и Суботића, Зорића, Недељковића и К. Савићеву, — свако у својој струци. Напредак Суботићев, у својој врсти, тако је знаменит, да се и радујемо и дичимо њиме. Едуардо (Станчић) беше такођер добар; он овога пута представљаше живахније и одрешитије.

Случајно се у оба комада помиње двобој. Овај средњовечни обичај не је законом забрањен у Енглеској, али га друштво осуђује, па га драматски песници не употребљавају, осим у историјским комадима. А француски и немачки комади већином тако рећи не могу бити без ове „ритерске“ зачине, средства по себи врло неударног и — неморалног. — У другом комаду помиње се при крају, како Едуардо ваља да узме своју сестричину. За чудо је, како се у множини романских и германских комада с глумионице препоручује узимање братучеда, а овамо наука нам доказује, да се тако наслеђују породичне телесне и душевне мане, и крђљави род човечји. У нас томе од увек стајаху противни: а) задруга и чист морал у њојзи; брат од стрица, од тетке, исто је што и рођени; — б) црева источна. Поменутих моментима ваља наши преводиоци, при избору комада, да поклоне достојну пажњу. (Б.)

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

□ (Друштво св. Мохора у Целовцу) наступи с овом годином свој дванаести тонај. За тако кратко време друштво је то својим радом провело у народну множину и постало је маленоме словеначком народу општа школа напретка, науке и забаве.

Лане беше уписаних 17.400 чланова, од којих је сваки добио шест књига (близу 70 штампаних табака), за мали прилог од једне форинте. По томе лабске друштвене књиге развијоше се у 104.400 истисака по свима словеначким областима, поучавајући, усрећавајући и подижући Словенце.

Ове године штампаше друштво у новоуређеној својој штампарији ових шест књига: 1. Живот светаца и светица божјих, 2. Живот и смрт Христа, 3. Трговина и обртност, 4. Умни сточар, 5. Вечерница, 6. Календар за 1873. Свака од ових књига штампаше се у 19 до 20.000 комада.

Малени словеначки народ (1,200.000), раскомадан при том још под више политичких управа, показује овим чињеницама да је данас, релативном множином народном, најнапреднији међу Јужним Словенима.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА.

ПРЕДСТАВА ТРИНАЕСТА.

БРОЈ 8.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 21 ЈАНУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

П Р В И П У Т :

ПОЉУБАЦ.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ПО ТАЛИЈАНСКОМ ОРИГИНАЛУ ПРЕРАДИО Н. С. ЂУРКОВИЋ.

О С О Б Е :

Урош	Брани.
Владан	Лукић.
Милица	Л. Маринковићева.

ПРЕ ТОГА :

ЉУБАВИ ФИЛОЗОФИЈА.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ПОСРБИО ВОЖИДАР НЕДЕЉКОВИЋ.

О С О Б Е :

Веселић	Суботић.	Јелка, њена синовица	М. Недељковићка.
Франко, његов син	Станчић.	Прока слуга	Соколовић.
Недељковићка	Ј. Маринковићка.		

НА ПОСЛЕТКУ :

ДОКТОР РОБЕН.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, НАПИСАО ПРЕМАРЕЈ, ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ ПРЕРАДИО Ј. ЂОРЂЕВИЋ.

О С О Б Е :

Герик	Ружић.	Артур, адвокат њен заручник	Недељковић.
Џексон, фабричар	Зорић.	Едита, њена собарица	Ј. Поповићка.
Мара, његова кћи	К. Савићка.	Слуга	Бунић.

У недељу 23. јануара ван претплате: „МИЛОШ ОБИЛИЋ.“ Трагедија у 5 чинова, од дра Јована Суботића.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА У ВЕЧЕ.